

SUOMI-KOULUJEN TUKI RY

SUOMI-KOULUN OPETTAJAN OPAS

– TIETOA, VINKKEJÄ JA
IDEOITA OPETUKSEN TUEKSI

Päivi Kauppila (toim.): *Suomi-koulun opettajan opas – tietoa, vinkkejä ja ideoita opetuksen tueksi*

© 2023 Tekijät ja Suomi-koulujen tuki ry.

Taitto: Jenni Fabritius, Laatusana Oy
Toimitus: Virpi Ihlberg

Kustantaja: Suomi-koulujen tuki ry, Helsinki, Suomi

ISBN: 978-952-7446-19-5

Sisällys

1 JOHDANTO	7
<i>Päivi Kauppila</i>	
1.1 Mikä Suomi-koulu on?	7
<i>Päivi Kauppila ja Leila Imppola</i>	
1.2 Opetussuunnitelmasuositus ja sen käyttö opetuksessa	9
<i>Marja Saarilahti</i>	
1.3 Opettajan voimavarat ja työssä jaksaminen	10
<i>Päivi Kauppila ja Anne Litmanen</i>	
2 KAKSI KIELTÄ – YKSI MIELI	14
<i>Pia Rämä-Ory ja Leila Imppola</i>	
2.1 Äidinkielet	14
2.2 Monikielisten lasten ja nuorten kielenkehitys	16
2.2.1 Varhainen kielenkehitys	16
2.2.2 Kielenkehitys kouluiässä	17
2.3 Vanhempien keskeisiä kysymyksiä kaksikielisyydestä	18
3 KIELIKASVATUS JA KIELITIETOINEN OPETUS SUOMI-KOULUSSA	24
<i>Sari Kiddle ja Leila Imppola</i>	
3.1 Monilukutaito osana Suomi-kouluopetusta	30
<i>Marja Saarilahti ja Päivi Kauppila</i>	
3.2 Lukemaan oppiminen ja opettaminen suomeksi	31
<i>Iitu Vuokila</i>	
3.3 Kirjallisuus osana Suomi-koulun opetusta	34
<i>Sari Kiddle</i>	
3.4 Lukupiiritehtäviä	41
<i>Iitu Vuokila</i>	
3.4.1 Mauri Kunnas: <i>Koirien Kalevala</i>	41

3.4.2 Aino Havukainen ja Sami Toivonen: <i>Tatun ja Patun päivitetty Suomi</i>	46
4 ARVIOINTI	55
<i>Leila Imppola, Riika Östberg ja Iitu Vuokila</i>	
4.1 Suomi-koulussa tarvitaan myös arviointia ja palautetta	55
4.1.1 Arviointitaulukko	56
4.1.2 Arviointilauseet	57
4.2 Itsearviointi	59
5 SUOMI-KOULUT OPPIMISYMPÄRISTÖNÄ	60
<i>Leila Imppola</i>	
5.1 Ryhmytyminen	61
<i>Riika Östberg</i>	
5.2 Yleistä ryhmän hallinnasta	64
<i>Sari Kiddle, Anne Litmanen ja Päivi Kauppila</i>	
5.2.1 Tunnetaidot osana ryhmän hallintaa ja Suomi-kouluopetusta	65
5.2.2 Tunnetaitoharjoituksia	67
5.3 Digitaaliset oppimisympäristöt ja hybridiratkaisut	67
<i>Marja Saarilahti</i>	
5.4 Etäopetus Suomi-koulussa	69
<i>Päivi Kauppila, Leila Imppola ja Anne Litmanen</i>	
5.5 Työvälineitä alle kouluikäisten etäopetukseen	71
<i>Anne Litmanen</i>	
5.6 Yläkouluikäisten ja lukiolaisten lähi- ja etäopetus	74
<i>Leila Imppola</i>	
5.6.1 Ideoita yläkoulu- ja lukioikäisten projekteiksi	75
5.6.2 Yläkoulu- ja lukioikäisten etäopetuksen erikoispiirteitä	77
5.7 Suomi-koululaiset oppivat ulkona	78
<i>Liisa Hoffmann</i>	
5.7.1 Miksi ulkona?	78

5.7.2 Paikan valinta ja varustelu	78
5.7.3 Mitä ulkona voi tehdä?	80
5.7.4 Ympäristönä metsä	82
5.7.5 Ympäristönä kaupunki	82
5.7.6 Tekemistä missä tahansa ulkona	83
6 OPITAAN LEIKKIEN JA TOIMIEN <i>Päivi Kauppila ja Riika Östberg</i>	85
6.1 Toimintavinkkejä ja esimerkkejä	85
6.2 Tuntisuunnitelmaesimerkkejä <i>Sari Kiddle, Päivi Kauppila ja Liisa Hoffmann</i>	92
6.2.1 Esimerkkipohja tunnin suunnitteluun	92
6.2.2 Etäleivonta	93
6.2.3 Museoretki taidenäyttelyyn	96
6.2.4 Oppitunti puistossa, pääaiheena puu	100
7 KIELI TUKEE KULTTUURIA JA KULTTUURI KIELTÄ	103
7.1 Suomalainen ruokakulttuuri <i>Sari Kiddle ja Päivi Kauppila</i>	103
7.1.1 Linkkivinkkejä oman suunnittelun tueksi ja opetuskäyttöön	104
7.1.2 Suomalaisten juhlaruokien vuosikello	105
7.1.3 Ruuanlaitto ja leipominen Suomi-koulussa	107
7.2 Draaman käyttö opetuksessa <i>Sari Kiddle</i>	115
7.3 Musiikin käyttö kielen oppimisen tukena <i>Hanna-Mari Saari</i>	119
7.3.1 Varhaiskasvatusikäisten musiikkikasvatus	121
7.3.2 Alakouluikäisten musiikkikasvatus ja kanteleen käyttö	124
7.3.3 Yläkouluikäisten musiikkikasvatus	131

7.4 Taiteen ja askartelun hyödyntäminen osana opetusta <i>Anne Litmanen</i>	134
7.4.1 Maalaus	136
7.4.2 Vahaliidut, värikynät ja liidut	144
7.4.3 Muovailu	147
7.4.4 Askartelu luonnon- ja kierrätysmateriaaleista	150
7.4.5 Paperi- ja kartonkiaskartelu	151
7.4.6 Suomalainen taide	152
7.4.7 Suomalainen arkkitehtuuri ja muotoilu	156
7.4.8 Muita linkkejä askartelu- ja taidetunneille	157
8 KUN SUUNNITELMAT MENEVÄT UUSIKSI <i>Päivi Kauppila</i>	158
LOPPUSANAT	160
LÄHTEET JA LISÄLUKEMISTA	161
LIITTEET	165
1. Uuden opettajan ja sijaisen ABC	165
2. Itsearviointilomake 1	172
3. Itsearviointilomake 2	173
4. Todistusmalli	174
5. Vapaamuotoinen arviointilomake	175
6. Mestarilukijan kunniakirja	176
7. Esimerkkipohja tunnin suunnitteluun	177
TEKIJÄT	178